

de maaltijd van de heer

Door: J.P. Van der Wolf

de maaltijd van de heer

Het avondmaal - de tafel van de Here - is een instelling die Jezus ons gegeven heeft. Het is de vervulling van het Pascha, de Aramese vorm van het Hebreeuwse ...*pesach*. Eén van de grote feesten voor de HERE welk op de 14e van de eerste maand, de maand Abib of nisan, gevierd moest worden door uitsluitend besnedenen.

"...op de 10e van deze maand zal ieder voor zich een stuk kleinvee nemen...het slachten in de avondschemering. Vervolgens zal men van het bloed nemen en dit strijken aan de beide deurposten en de bovendorpel van die huizen, waarin men het eet...het is een Pascha voor de HERE. Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan... En het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen, waar gij zijt, en wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij.. En deze dag zal een gedenkdag zijn..." (Exodus 12:1-14)

Dat lam, dat vier dagen in het huisgezin was opgenomen, moest in de avondschemering geslacht worden. Gegeten worden...en het bloed bedekte hen voor het oordeel van God.

Het Pascha raakte later verbonden met het Feest-der-ongezuurde-broden, wat zeven dagen duurde. De eerste avond werd de Seideravond genoemd waarop de Seidermaaltijd gegeten werd met o.a. ongezuurd brood, bittere kruiden en lamsvlees, volgens een bepaald ritueel. Zo werden **drie matses** gebruik. Daarvan werd de middelste gebroken en werd de grootste helft verborgen terwijl de rest gegeten werd. Dat verborgen deel moest dan gezocht worden. Drie matses... Onbewust misschien een beeld van de drie-eenheid van God, waarvan de middelste (Vader-**Zoon**-Geest) gebroken werd en verborgen, zoals Jezus nu verborgen is en gezocht moet worden, terwijl ook een gedeelte gegeten wordt....

Dat Pascha vierde Jezus met zijn discipelen, en na afloop van de maaltijd, zei Jezus tegen hen:

"...Ik heb vurig begeerd dit Pascha met u te eten, eer Ik lijd."

En nadat ze gegeten hadden...vervolgde Jezus zijn woorden, en haalde uit de Pascha-maaltijd de twee oorspronkelijke dingen: ongezuurd brood en wijn

*"...Hij nam een **brood**, sprak de dankzegging uit, brak het en gaf het hun, zeggende: Dit is **mijn lichaam**, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot mijn gedachtenis. Evenzo de beker, na de maaltijd, zeggende: Deze **beker** is het nieuwe verbond in **mijn bloed**, die voor u uitgegoten wordt." (Lukas 22:19,20)*

Hoe liet Jezus zien dat Hij die middelste matse was die gebroken werd en verborgen...dat Hij het Pascha-lam was dat gegeten werd en wiens bloed een bescherming was voor Gods toorn. Het avondmaal heeft één doel: tot Zijn gedachtenis.

Het is geen offerdienst, er wordt niet geofferd elke keer opnieuw... er is alleen het gedenken van hét Offer en het deelhebben daaraan. Het is niet gegeven als "genade-middel"...en ook niet om ons geloof te versterken of om erbij te horen. Het avondmaal is een verkondiging, een 'laten zien' van wat je gelooft! Zo schrijft Paulus daar ook over.

"...want zo dikwijls gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt." (1 Cor. 11:26)

Als men de tafel van de Here, de verkondiging van Jezus' offerdood niet serieus neemt en er onwaardig mee omgaat, dan bezondigt men zich aan het lichaam en het bloed van de Here. Hoe moet Paulus constateren dat mensen daar in de gemeente van Corinthe dat doen, en er verkeerd mee omgaan. Wat is het gevolg?

"...daarom zijn er onder u velen zwak en ziekelijk en er ontslapen niet weinigen."

Hoe serieus neemt God het avondmaal. Hoe heilig is het voor God omdat het de dood van Zijn zoon verkondigt. Daar in de gemeente ging men er verkeerd mee om en daardoor waren er velen ziek. Paulus roept ons op om onszelf te beproeven.

"...gij kunt niet aan de tafel des Heren deel hebben én aan de tafel der boze geesten. Of willen wij de Here tot najver wekken? (1 Cor. 10:21)

Het avondmaal is in eerste instantie niet voor ons, maar voor Hem. Het doel is om Jezus en Zijn verlossingswerk in gedachtenis nemen. Verwissel het doel niet met het resultaat. Het is een gedachtenis-maaltijd. Maar wát brengt het in gedachten? Is het een voortzetting van het Oude Testament, waar God ook zoiets heeft ingesteld?

“...een herinneringsoffer, dat ongerechtigheid in gedachtenis brengt.” (Num.5:15)

Zoals we dat doel uitgelegd terugvinden in Hebrëeën 10:3

“...door die offeranden werden ieder jaar de zonden in gedachtenis gebracht..”

Nee! We schuiven aan Gods tafel aan om **Hém** te gedenken....Zijn offer te vieren en zó Zijn naam groot te maken. Het avondmaal brengt **niet de zonde** in herinnering, maar **de verlossing!** Het bepaalt ons bij de Verlosser. Het is werkelijk feestvieren, zoals Paulus schrijft:

“...want ook ons Paaslam is geslacht: Christus. Laten wij derhalve feest vieren...” (1 Cor. 5:8)

En in dat gedenken verkondigen we de dood des Heren, totdat Hij komt. En dat verkondigen wij aan de mensen rondom ons, maar ook in de hemelse gewesten:

“...opdat thans door middel van de gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid Gods bekend zou worden, naar het eeuwig voornemen, dat Hij in Christus Jezus, onze Here, heeft uitgevoerd...” (Efeze 3:10)

In dat gedenken belijden we één te zijn met Jezus. Belijden we dat wij deel hebben aan Hem, aan Zijn lijden, aan Zijn opstanding en aan Zijn verzoening.

“...is niet de beker...een gemeenschap met het bloed van Christus? Is niet het brood ...een gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam; wij hebben immers allen deel aan het ene brood.” (1 Cor.10:16-17)

Het gaat dus om te verkondigen, te gedenken dat geweldige offer. Het gaat er om Jezus te verheerlijken. Dan is het niet zo heel belangrijk waarmee we dat doen, want daar gaat het niet om. Toch zitten er hele mooie betekenissen in....

Brood of matses?

Toen Jezus het avondmaal instelde, gebruikte Hij ongezuurd brood omdat toen het “Feest der ongezuurde broden” gevierd werd. Er wás geen gezuurd brood in huis, alleen brood zonder zuurdesem! In het evangelie van Mattheüs (Matth. 13:33) vergelijkt Jezus het koninkrijk der hemelen - de gemeente - met **drie maten meel** die een vrouw neemt en er zuurdesem in deed, totdat het geheel doorzuurd was. En die beeldspraak bedoelt Jezus niet positief. Zuurdesem is niet iets goeds! En Jezus noemt hier ook niet zomaar een getal en zomaar een woord. **Drie maten** meel is een gave aan God. Onbegrijpelijk dat de NBV die prachtige verwijzing weg-vertaald heeft met drie “zakken” meel. Drie maten meel nam Abraham toen God met twee engelen bij hem kwam, op weg naar Sodom

“...drie maten fijn meel! Kneed het en bereid koeken!” (Genesis 18:6)

Er was geen tijd om het deeg te laten gisten. Maar dat moest ook niet. Abraham beseftte dat het de Here was. Hij wilde Hem een spijsoffer brengen. Fijn meel, het allerfijnste en het kostbaarste meel dat diende voor het spijsoffer aan God.

“...wanneer iemand de HERE een offergave van spijsoffer brengen wil, dan zal zijn offergave bestaan uit fijn meel...” (Lev. 2:1)

Abraham nam voor de HERE, als spijsoffer **drie maten**. Het Hebreeuwse woord *s’ah*, vertaald met “maat” is een korenmaat van 1/3 efa. Abraham nam 3 maten, dus één efa.

En dát neemt ook Gideon voor de HERE als offergave (Richt. 6:19) en dat neemt ook Hanna mee als spijsoffer, als zij Samuël naar de tempel brengt. (1 Sam.1:24)

Drie maten meel als een spijsoffer voor God. En daarin mag geen zuurdesem toegevoegd zijn.

“...geen spijsoffer, dat jij de HERE brengt, zal gezuurd bereid worden...” (Lev.2:11)

Zuurdesem is bedorven deeg dat als een soort gist gebruikt werd. Het is voor God een beeld van bederf, van het kwaad. Zo ziet en gebruikt Jezus het ook, als Hij bijvoorbeeld zegt:

“...wacht u voor het zuurdesem, dat is de huichelarij, der Farizeeën.” (Lukas 12:1)

Ook Paulus gebruikt zuurdesem als type van het kwaad dat niet in ons leven thuishoort.

“...weet jij niet dat een weinig zuurdeeg het gehele deeg zuur maakt? Doet het oude zuurdeeg weg, opdat jij een vers deeg moogt zijn; jij zijt immers ongezuurd. Want ook ons paaslam is geslacht: Christus. Laten wij derhalve feest vieren, niet met oud zuurdeeg, noch met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met het ongezuurde brood van reinheid en waarheid.” (1 Cor.5:6-8)

Wij behoren - als gemeente - tot die **drie maten meel** uit Jezus' gelijkenis. Als de vrouw, de wereld, kans ziet om er zuurdesem in te mengen, zijn wij dan nog als een spijsoffer voor God? Ongezuurd? Tijdens het Feest-der-ongezuurde-broden, op het Pascha, nam Jezus een brood en vergeleek dat met Zijn lichaam. Ongezuurd...een spijsoffer voor God, want Hij was immers zonder zonde, zonder zuurdesem! Als ons avondmaal het gedenken van Zijn offer is, van Hem die Zijn lichaam gaf...dan moeten we dat vieren met ONGEZUURD brood! Zó was Jezus.

Wijn of druivensap?

Het in de Griekse grondtekst gebruikte woord “oinos”, oorspronkelijk “woinos” waarvan de w in het Grieks is verdwenen, omvat eigenlijk alles wat “vrucht van de wijnstok” is. Gegist of ongegist.

In de Bijbel worden twee oudtestamentische woorden gebruikt voor alcoholhoudende drank namelijk *“...wijn (oinos) en sterke drank (sikera) zal hij niet drinken...” (Lukas 1:15)*

“Sikera”, afgeleid van het Aramese *sjikera* en het Hebreeuwse *sjēkār*, bedoelt waarschijnlijk een wijn met een hoog alcoholpercentage. Gedistilleerde dranken bestonden toen nog niet. Daarnaast wordt een woord gebruikt uit het Oude Testament...*thirosh*, vertaald door “most”. Een hele jonge wijn die nauwelijks gegist is. In de Bijbel wordt most ook gebruikt als tegenstelling tot de gewone wijn.

“Gij zult...most, maar geen wijn drinken.” (Micha 6:15)

Dat bedoelde Jezus met “jonge wijn” die je niet in oude wijnzakken moet doen maar in nieuwe. Verder wordt er gesproken over *gleukos*, zoete wijn. Most die waarschijnlijk met honing en specerijen tot een gezoete druivensap gemaakt was.

“...anderen zeiden spottend: zij hebben teveel zoete wijn gehad.” (Hand. 2:13)

Johannes de Doper mocht geen wijn en sterke drank drinken. Hij was door God geroepen in het Nazireeërschap... hoewel de overige regels niet hier uitgesproken worden.

Het woord is afgeleid van het Hebreeuwse woord *nāzir*, wat “afgezonderde” betekent en vaak vertaald wordt door “uitverkorene” zoals bv in Gen.49:26 bij de zegening van Jozef.

“...zij zullen komen op het hoofd van Jozef...de uitverkorene onder zijn broeders.” (Gen. 49:26)

God heeft het Nazireeërschap later ingesteld en de regels daarvoor aangegeven.

“...wanneer iemand, man of vrouw, een bijzondere gelofte wil afleggen, de nazireeër-gelofte, om zich aan de HERE te wijden, dan zal hij zich van wijn en bedwelmende drank onthouden... Niets eten dat van de wijnstok afkomstig is....geen scheermes zal op zijn hoofd komen; Al de tijd, dat hij zich aan de HERE gewijd heeft, zal hij bij geen dode komen... Want het nazireeërschap zijns Gods is op zijn hoofd. Al de tijd van zijn nazireeërschap is hij de HERE heilig.” (Num.6:1-8)

Daar kon je voor kiezen of daartoe werd je gedrongen. Nazireeërschap voor een bepaalde tijd of voor het hele leven. Waarschijnlijk doelt Paulus op zo'n tijd in zijn leven in Handelingen 18:18 en zien we dat nazireeërschap ook in Handelingen 21:23.

Simson was van zijn verwekking aan een **geroepen** nazireeër. Op hem, op zijn bediening, had God een gelofte gelegd.

“...neem u in acht en drink geen wijn of bedwelmende drank en eet niets onreins. Want zie, jij zult zwanger worden en een zoon baren; geen scheermes zal ooit op zijn hoofd komen, want van de moederschoot af zal de jongen een nazireeër Gods zijn; hij zal een begin maken met de verlossing van Israël...” (Richt. 13:5)

Het zichtbare van zijn roeping was zijn haar. Hoe erg was het daarom dat hij met dat uiterlijke teken van Gods roeping speelde en zijn bediening daardoor kwijtraakte. Hoe groot Gods liefde en trouw is blijkt uit dat ene regeltje....dat schijnbaar zo nutteloos erbij staat geschreven.

“...maar van het ogenblik af, dat zijn hoofdhaar afgeschoren was, begon het weer aan te groeien.” (Richt. 16:22)

Jezus was geen nazireeër...

Hij dronk wijn en dat werd Hem verweten (Lukas 7:34), en Hij maakte wijn op de bruiloft te Kana (Joh.2:3-10). Als Jezus dat deed zouden christenen dan geen wijn mogen drinken? Wel waarschuwt de Bijbel voor het gebruik van wijn om je er niet aan te bedrinken (Efeze 5:18). En die waarschuwing geldt zeker voor mensen in de bediening van oudste en diaken.

“...een opziener dan moet zijn onbesproken... niet aan de wijn verslaafd... Evenzo moeten de diakenen waardig zijn...niet verzot op veel wijn...” (1 Tim. 3:2,8)

Er zijn altijd gevaren, er is altijd verleiding en kans op verslaving en dronkenschap. Daarom stelt God, in het Oude Testament, dat priesters die het Heiligdom binnengaan en daar dienst doen, GEEN wijn mochten drinken.

“...de HERE sprak tot Aäron: Wijn of bedwelmende drank zult gij niet drinken, gij noch uw zonen, wanneer gij de tent der samenkomst binnengaat, opdat gij niet sterft - het is een altoosdurende inzet voor uw geslachten - opdat gij scheiding kunt maken tussen heilig en onheilig, tussen onrein en rein en opdat gij de Israëlieten kunt onderwijzen...” (Lev. 20:8-11)

Zou dat voor ons ook gelden?

En....moeten wij, juist bij het avondmaal, geen rekening houden met de zwakkere? Rekening houden met hen die verslaafd zijn of dat zijn geweest? Moeten we dan niet kiezen voor druivensap, voor ongegiste “wijn”?

Gisten is net als zuurdesem een proces van bederf. En als de beker bij het avondmaal een beeld is van het bloed van Jezus.... dan is dat zonder bederf, zonder zonde. Dus, dan graag met ongegiste wijn, oftewel druivensap. Hoewel Jezus ongetwijfeld wijn heeft gebruikt toen Hij het avondmaal instelde.

Kinderen wel of niet?

Jezus heeft het avondmaal ingesteld voor allen die dat tot Zijn gedachtenis willen doen. Om Zijn verlossing te vieren.

Dat moet dus ook het doel zijn. Dat moet je beseffen...weten wat dat inhoudt en wat dat van je vraagt. Paulus schrijft, als hij het heeft over het deelhebben aan het avondmaal en de betekenis:

“...Ik spreek immers tot verstandige mensen; beoordeel dan zelf...” (1 Cor.10:15)

“...een ieder beproeve zichzelf en ete dan van het brood en drinke...” (1 Cor.11:28)

Er moet een bepaalde mate van “jezelf kunnen beoordelen” zijn, en daar is niet altijd duidelijk een leeftijd voor te stellen. Een goede richtlijn is misschien twaalf jaar, de leeftijd die Jezus had toen Hij voor de eerste keer mee ging naar de tempel in Jeruzalem.

Oudsten zijn geroepen om opzicht te hebben. Zij kennen de gemeente, de mensen tot op zekere hoogte. Mogen... of moeten zij sommigen van het avondmaal afhouden als tuchtmaatregel? Bedoelt Paulus dat misschien ook in Rom.16:17 en in 1 Cor. 5:11 en 13?

“...met zo iemand moet gij zelfs niet samen eten...doet, wie niet deugt, uit uw midden weg.”

Maar nergens geeft de Bijbel dat aan als een tuchtmaatregel. Er staat:“...ieder beproeve zichzelf...”. Als de oudsten weten dat iemand niet recht staat tegenover God en heel bewust in zonde leeft, is het dan mede hun verantwoordelijkheid dat deze “niet zichzelf tot een oordeel eet of drinkt”? Dan is een ernstige waarschuwing zeker op z'n plaats en misschien moet iemand dan zelfs wel tegengehouden worden.

Is de verdediging dat Judas toch óók aan het avondmaal zat, dus..... juist? Nee, want Judas zat niet aan de tafel toen de Here het avondmaal instelde! Jezus vierde met Zijn discipelen de Pascha-maaltijd met o.a. ongezuurdbrood, bittere kruiden... en onder het eten van die maaltijd vroeg Johannes wie het was die Hem verraden zou. En dan staat er:

“...Jezus dan antwoordde: Die is het, voor wie Ik het stuk brood indoop en wie Ik het geef. Hij doopte dan het stuk brood in en nam het en gaf het aan Judas... Hij nam dan het stuk brood en vertrok terstond ....” (Joh.13:21-30)

Pas **ná** de Pesachviering stelde Jezus het Avondmaal in en daar was Judas niet meer bij.

Maar...wie zou Jezus tegenhouden en niet aan Zijn tafel nodigen?

“...waarom eet en drinkt gij met de tollenaars en zondaars? En Jezus antwoordde en zeide tot hen: Zij, die gezond zijn, hebben geen geneesheer nodig, maar zij die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars, tot bekering.” (Lukas 5:30-32)